

УДК 347.77(477.74-250Д)

*О. І. Харитонова***ОДЕСЬКА ШКОЛА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ:
ПОЧАТОК ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ ДОСЛІДЖЕННЯ**

Традиційним об'єктом економічного обігу (і правовідносин, що його опосередковують) протягом розвитку людського суспільства були матеріальні речі — відокремлені частки природи та результати матеріального виробництва.

Разом із тим поза межами ринкових відносин тривалий час залишалися результати творчої, інтелектуальної діяльності. Це пояснюється тим, що проблема захисту авторських прав на твори мистецтва спочатку виглядала не надто актуальною. Адже значна частина таких творів виконувалася на замовлення, що певною мірою гарантувало захист майнових прав авторів. Немайнові права останніх мали значно меншу вартість, через що їм і приділялася незначна увага. Що стосується винаходів, то у цій галузі творчої, інтелектуальної діяльності питання здійснення і захисту авторських прав також виглядали неактуальними, оскільки реалізація результатів винаходів та нових технічних ідей і рішень, попри їх значення для розвитку людства і потенційні вигоди, відбувалася повільно та й взагалі могла бути відстрочена на століття (прикладом можуть слугувати багато які з винаходів Леонардо да Вінчі, дійсне значення яких було оцінене лише у ХХ ст.).

Однак на певному етапі розвитку цивілізації результати інтелектуальної діяльності почали відігравати у житті суспільства все більш важливу роль, а їх реалізація давала реальну можливість отримання стабільних і досить великих прибутків. Таким чином, споживчий ринок цінностей значних змін: поруч із традиційними його об'єктами сформувалася нова сфера — результати творчої, інтелектуальної діяльності. Значення останньої постійно зростає, оскільки зараз роль інтелектуальної власності у стабільному прогресі економіки та суспільства в цілому важко переоцінити. Сьогодні навряд чи знайдеться суб'єкт господарювання, який у своїй діяльності так чи інакше не використовував би

результати інтелектуальної власності. Попит на «нематеріальний товар» з кожним днем дедалі зростає. Тому однією з важливих умов успішного розвитку науково-технічних галузей, промисловості, торгівлі тощо є не тільки визнання за автором та іншими володільцями результатів творчої, інтелектуальної діяльності певних цивільних прав, але й забезпечення надійного захисту цих прав.

Тому дослідження питань, пов'язаних з реалізацією та захистом права інтелектуальної власності, є однією з найактуальніших тем сучасного періоду розвитку економіки та права в Україні. Слід зазначити, що вітчизняна наукова доктрина права інтелектуальної власності бере свій початок ще від цивільного права Російської імперії, в якому на початку ХІХ ст. почала формуватися так звана теорія літературної власності. Радянський період розвитку цивільного права характерний повною відмовою від розуміння прав автора як права власності, оскільки останнє (якщо лише воно не було правом державної власності) вважалося суто буржуазною категорією. Натомість, стосовно відносин, які виникають внаслідок творчої діяльності, йдеться про захист прав автора твору як суб'єкта сукупності немайнових та майнових прав. Такий підхід знаходить відображення і у законодавстві. Так, в СРСР ці питання регулювалися «Основами авторського права» від 16 травня 1928 р., в УРСР діяв Закон від 6 лютого 1929 р. «Про авторське право», створений на підґрунті згаданих Основ [24].

В цей час формується радянська доктрина регулювання відповідних відносин, котра ґрунтується на визнанні та регулюванні авторських прав на твори літератури і мистецтва, відкриття, винаходи та раціоналізаторські пропозиції як таких, що мають, головним чином, відносний (зобов'язально-правовий), а не абсолютний характер. Відповідно у радянському законодавстві не вживався такий термін, як «інтелектуальна власність». Позиція радянських законодавців з цього питання була підтверджена і у процесі другої кодифікації цивільного законодавства: при створенні Основ цивільного законодавства Союзу РСР і союзних республік 1961 р. та цивільних кодексів союзних республік. Зокрема, у ЦК УРСР 1963 р. містилися розділи, присвячені авторському праву, праву на відкриття та винахідницькому праву, які раніше складали сферу спеціального правового регулювання (котра, як згадувалося вище, знаходилася поза межами ЦК 1922 р.) Виокремлення цих норм у спеціальні розділи означало дальший відхід від пандектної системи цивільного права, що було цілком логічним результатом спроби формування власної оригінальної системи радянського цивільного права.

Праці того часу (як вітчизняних авторів, так і радянських науковців у цілому) значною мірою мали прикладний характер [1; 20]. Але й тих, у яких розглядалися теоретичні проблеми реалізації та захисту прав суб'єктів «авторських, творчих» відносин, були присвячені, у переважній більшості, дослідженню прав авторів художніх, мистецьких творів, відкриттів, винаходів і раціоналізаторських пропозицій без ак-

центрування уваги на правовій природі таких прав. До того ж дослідження ці мали несистематичний характер і закономірності розвитку цього важливого інституту практично не аналізувалися [8; 21; 30; 7].

Після набуття Україною незалежності з'являється низка наукових праць, присвячених, власне, питанням права інтелектуальної власності. Дієвим поштовхом до формування вітчизняних наукових шкіл права інтелектуальної власності стали підготовка і прийняття у 2003 р. Цивільного кодексу, в якому праву інтелектуальної власності присвячено спеціальну книгу (книга четверта), що вимагало відповідного науково-теоретично забезпечення [18; 17; 19; 3; 16; 15; 5].

Варто зазначити, що дослідження, присвячені проблемам права інтелектуальної власності, проводилися і науковцями Півдня України. Зокрема, досліджувалися загальні питання захисту прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України, особливості захисту прав на винахід, права та обов'язки суб'єктів авторського права, особливості цивільно-правового захисту програмного забезпечення та ін [22; 4; 12; 13]. Проте, недоліком досліджень у цій сфері була відсутність системності, розгляд окремих (хоча і важливих, актуальних) проблем, що було результатом відсутності координації наукових розвідок у цій галузі. На усунення цього недоліку (поряд з іншими завданнями) було спрямоване створення за ініціативою академіка С. В. Ківалова у Одеській національній юридичній академії кафедри права інтелектуальної власності і корпоративного права, яка від самого початку свого існування (2008 р.) почала займатися систематичними дослідженнями важливих проблем права інтелектуальної власності.

Системність досліджень проблем права інтелектуальної власності досягається тим, що на кафедрі вони проводяться за кількома пріоритетними науковими напрямками.

Основним напрямком наукових розвідок є теоретичні проблеми визначення поняття та сутності права інтелектуальної власності, дослідженням яких займається проф. О. І. Харитонова (методологічні проблеми права інтелектуальної власності) [29]. З цією метою проводяться дослідження поняття «власність» у його юридичному сенсі, аналіз поняття права інтелектуальної власності, а також дослідження проблеми визначення поняття, сутності та місця права інтелектуальної власності у системі галузей права України. Оскільки на сьогоднішній день зберігається два основних підходи до визначення правової природи інтелектуальної власності, аналізуються саме ці концепції. При дослідженні теоретичних проблем права інтелектуальної власності постає необхідність вирішення декількох проблем. Зокрема, це труднощі методологічного характеру, пов'язані з визначенням нормативної бази регулювання відносин інтелектуальної власності, до яких, окрім ЦК України, належить також низка інших законодавчих актів. Методологічним імперативом дослідження цих питань є теза, згідно з якою нормативним базисом відповідних відносин можуть слугувати як спеціальні акти зако-

нодавства, так і договори учасників відносин інтелектуальної власності, міжнародні договори, конвенції, звичаї тощо. При цьому принципово важливим є положення про можливість субсидіарного застосування до регулювання відносин інтелектуальної власності норм цивільного законодавства.

Проблема визначення місця законодавства, яке регулює відносини інтелектуальної власності в системі вітчизняного права, полягає в тому, що недостатньо враховуються особливості традицій права в Україні, які полягають у співіснуванні та одночасному впливі в Україні Західної та Східної традицій приватного права. Це зумовило ту особливість українського цивільного права, що в ньому деякі інститути речового і зобов'язального права мають основою принципові положення, запозичені з різних правових систем (романської, центральноєвропейської, англосаксонської). Однак, поки що враховується цей чинник недостатньо. У результаті, наприклад, через дискусії стосовно правової природи відносин інтелектуальної власності створюються додаткові перешкоди комплексному розвитку законодавства у цій галузі, а головне, формуванню сучасної концепції останнього.

У процесі дослідження відповідної проблематики звертається увага на те, що недостатньо чітко і послідовно визначається співвідношення в регулюванні відносин інтелектуальної власності приватноправових та публічно правових елементів. З цього приводу варто зазначити, що в Україні поділ права на приватне і публічне, а також віднесення відносин інтелектуальної власності до сфери цивільно-правового регулювання досі залишається предметом більш чи менш жвавих дискусій, про які вже згадувалося вище. Крім того, особливістю цивільного права України на сучасному етапі його розвитку є реформування цивілістичної доктрини (концепції цивільного права). Результатом такого реформування за сприятливих умов може стати перехід від радянської доктрини цивільного права до нового розуміння його як категорії, практично тотожної приватному праву, що є проявом останнього на рівні національного законодавства [27]. Звідси випливає, що у процесі зазначеного реформування має бути остаточно визначене й місце права інтелектуальної власності у системі вітчизняного права, як підгалузі (розділу) цивільного права.

Іншим напрямком наукового дослідження є аналіз правовідносин інтелектуальної власності, які виникають при створенні, використанні, охороні та захисту об'єктів права інтелектуальної власності (у цій галузі активно працюють доц. Г. О. Ульянова та кандидат юридичних наук А. В. Кирилук) [25; 28; 26; 9]. Визначення природи правовідносин інтелектуальної власності та їх місця в системі правових відносин передбачає проведення дослідження таких аспектів проблеми, як: 1) окреслення сфери, в якій такі відносини виникають, а також сфери їхнього правового регулювання; 2) встановлення суб'єктного складу відносин; 3) визначення об'єктів правовідносин інтелектуальної власності; 4) характе-

ристика особливостей змісту таких відносин. Дослідження кожного із зазначених аспектів правовідносин інтелектуальної власності створює необхідне підґрунтя для визначення їхньої специфіки, формулювання пропозицій щодо удосконалення правового регулювання відповідних відносин.

Важливість та актуальність дослідження зазначених питань пояснюється тим, що одним з найважливіших напрямків стратегії інтеграції України до Європейського Союзу та світового співтовариства в цілому є створення національної системи захисту прав інтелектуальної власності. Динамізм відносин зумовлює появу нових об'єктів права інтелектуальної власності, винайдення нових напрямків та способів їхнього застосування, а також необхідності забезпечення захисту прав і законних інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності. В сучасних умовах розмаїття товарів та послуг, які пропонуються на ринку, важливого значення набуває пошук нових шляхів досягнення переваг над конкурентами через удосконалення зовнішнього оформлення продукції, покращення її якості, запровадження новітніх технологій виробництва тощо. Такі процеси, у свою чергу, тягнуть зростання попиту на результати творчої інтелектуальної діяльності — об'єкти права промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки), засоби індивідуалізації (комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення) тощо. Разом із тим неврегульованість окремих питань, пов'язаних із встановленням порядку використання, охорони окремих об'єктів призводить до порушення прав суб'єктів права інтелектуальної власності, співіснування різних підходів до розв'язання спірних ситуацій. Складовою цього напрямку наукових досліджень є аналіз правовідносин, що виникають у зв'язку з реалізацією прав інтелектуальної власності, зокрема, численних видів договорів у цій сфері.

Ще одним напрямком є дослідження проблем правового захисту прав інтелектуальної власності та відшкодування шкоди, завданої порушеннями у цій сфері, якими займаються проф. Т. С. Ківалова, доц. О. О. Кулініч та кандидат юридичних наук Н. П. Бааджи [10; 11; 14; 2]. У процесі досліджень, які здійснюються у цьому напрямку, базисними положеннями є те, що захист прав інтелектуальної власності здійснюється шляхом застосування визначених у законі форм: юрисдикційної та неюрисдикційної. Остання може мати місце при захисті прав авторів за допомогою засобів масової інформації, громадськими організаціями, шляхом самозахисту, при зверненні до морально-етичних норм тощо. Юрисдикційна форма полягає у зверненні до державних органів, уповноважених розглядати справи про правопорушення у сфері інтелектуальної власності та виносити по них обов'язкові для виконання рішення. Юрисдикційна форма захисту охоплює адміністративний та судовий порядки розгляду справ та застосування передбачених законом заходів захисту. Адміністративний захист здійснюється за допомогою низки державних органів, поміж яких, передусім, треба згадати Державний

департамент інтелектуальної власності (далі — Департамент), створений у складі Міністерства освіти і науки України у квітні 2000 року. Його основними функціями є участь у забезпеченні реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності, прогнозування та визначення перспектив і напрямів розвитку в цій сфері, розроблення нормативно-правової бази функціонування державної системи охорони прав інтелектуальної власності та її організаційне забезпечення. Департаменту підпорядковуються державні підприємства «Український інститут промислової власності», «Українське агентство з авторських та суміжних прав», «Інтелзахист», Інститут інтелектуальної власності і права. Судовий захист прав інтелектуальної власності здійснюється в рамках цивільного, господарського, адміністративного та кримінального судочинства. У досліджуваній сфері існує чимало проблем, що потребують вирішення. Зокрема, це розмежування підвідомчості справ щодо порушення прав інтелектуальної власності між судами різних юрисдикцій, проблема доказів, судової експертизи у зазначеній сфері тощо.

У цьому контексті досліджувались також питання відшкодування шкоди, завданої неправомірним використанням авторських прав як одного із найважливіших способів захисту, який може застосовуватись як в межах договірної, так і позадоговірної неправомірної використання авторських прав.

Проблема відшкодування шкоди є однією з найбільш актуальних для сучасної правозастосовчої практики. Незважаючи на законодавче закріплення права на відшкодування шкоди, отримати таке відшкодування досить проблематично. Це пов'язано зі складністю доведення факту завдання чи спричинення моральної та майнової шкоди, визначення її розміру, способу відшкодування. Особливість авторських прав обумовлює необхідність вироблення спеціальних критеріїв визначення розміру шкоди, завданої їх неправомірним використанням, тоді як у законодавстві визначені загальні засади такого відшкодування, що не дозволяє повною мірою захистити права авторів та їх правонаступників.

Ще одним напрямком дослідження є проблеми правового регулювання відносин інтелектуальної власності у Європейському Союзі (ЄС) у контексті становлення європейського приватного права (приватного права ЄС), якими займаються, головним чином, кандидати юридичних наук Л. Д. Романадзе та Р. Є. Еннан [23; 6]. В межах цього напрямку дослідження аналізується процес становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності у ЄС, з'ясовуються передумови та способи правового регулювання відносин інтелектуальної власності у праві ЄС, визначаються зміст, характерні риси, сутність права інтелектуальної власності ЄС та його місце у системі права ЄС, особливості та правова природа об'єктів права інтелектуальної власності у ЄС, основні інститути права інтелектуальної власності, що сформувались у процесі гармонізації та уніфікації законодавства у ЄС. Досліджуються особливості забезпечення дотримання прав інтелектуаль-

ної власності у ЄС, а також шляхи подальшого розвитку правового регулювання відносин інтелектуальної власності у ЄС.

Актуальність зазначеного напрямку наукового дослідження обумовлена активізацією розвитку правової системи ЄС у галузі приватного права. Дослідження права інтелектуальної власності ЄС становить значний науковий та практичний інтерес з багатьох причин. Перш за все, право інтелектуальної власності є новою галуззю права ЄС, що досить інтенсивно розвивається та узагальнює кращий досвід країн — членів ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності. Воно має істотне значення при співробітництві установ та організацій України та країн-членів та інституцій ЄС з проведення наукових досліджень та передачі технологій, а також є певним орієнтиром, у відповідність до якого має бути приведено законодавство України у цій сфері, як одна з необхідних передумов інтеграції України до ЄС. Зокрема, звертається увагу на те, що нині нарівні з такими системами правового регулювання відносин інтелектуальної власності, як міжнародна та національна (внутрішньодержавна), дедалі більшого значення та ваги набуває новий регіональний інтеграційний правовий механізм регулювання зазначених відносин, а саме гармонізація та уніфікація правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності у ЄС.

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що в Національному університеті «Одеська юридична академія» йде активне формування наукової школи права інтелектуальної власності. Варто зазначити, що представники зазначеної школи не обмежуються дослідженнями на регіональному рівні, але, крім того, беруть активну участь у наукових пошуках у цій сфері, контактуючи з науковцями інших наукових центрів України та зарубіжжя. Зокрема, з метою обговорення проблем права інтелектуальної власності і вироблення єдиної стратегії досліджень кафедра права інтелектуальної власності і корпоративного права було організовано і проведено «круглий стіл» з проблем права інтелектуальної власності (2008 р.) і всеукраїнську науково-практичну конференцію, присвячену відповідним питанням (2010 р.).

Практичним результатом наукових досліджень, що проводяться в рамках формування школи права інтелектуальної власності, став захист за два роки існування кафедри чотирьох кандидатських дисертацій, присвячених проблемам права інтелектуальної власності, які вписуються в контекст зазначеної вище проблематики (Н. П. Бааджи, Р. Є. Енан, А. В. Кирилук, Г. О. Ульянова) та активна участь у підготовці колективної монографії «Цивільне право України (традиції та новації)», виданої у 2010 р. за підсумковими результатами планових наукових досліджень [29].

Разом із тим у час, коли пишеться ця стаття, колективом кафедри завершується підготовка до друку підручника з курсу «Право інтелектуальної власності» та коментаря до законодавства, що регулює відносини інтелектуальної власності, котрі мають стати своєрідним звітом

про завершення початкового періоду формування школи дослідження проблем права інтелектуальної власності в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Л і т е р а т у р а

1. Авторське право : зб. офіц. матеріалів / упоряд.: А. О. Ірлін, Л. В. Квятковська. — К. : Політвидав України, 1981. — 301 с.
2. Бааджи Н. П. Відшкодування шкоди, завданої неправомірним використанням авторських прав : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Н. П. Бааджи. — О., 2010.
3. Галянтич М. К. Адміністративно-правові питання захисту промислової власності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М. К. Галянтич. — К., 1999. — 19 с.
4. Гарєєв Є. Ш. Винахід як об'єкт правової охорони / Є. Ш. Гарєєв // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. — О., 2004. — Вип. 23. — С. 178–183.
5. Демченко Т. С. Охорона товарних знаків (порівняльно-правовий аналіз) : монографія / Т. С. Демченко. — К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. — 184 с.
6. Еннан Р. Є. Правове регулювання відносин інтелектуальної власності у Європейському Союзі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / Р. Є. Еннан. — О., 2010.
7. Иойрыш А. И. Научно-технический прогресс и новые проблемы права / А. И. Иойрыш. — М. : Междунар. отношения, 1981. — 168 с.
8. Ионас В. Я. Произведения творчества в гражданском праве / В. Я. Ионас. — М. : Юрид. лит., 1972. — 168 с.
9. Кирилюк А. В. Ліцензійний договір на використання літературних творів (цивільно-правовий аспект) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / А. В. Кирилюк. — О., 2010.
10. Ківалова Т. С. Відшкодування шкоди, завданої порушенням права інтелектуальної власності / Т. С. Ківалова // Проблеми права інтелектуальної власності : тези доп. круглого столу / за ред. О. І. Харитоновної. — О., 2008. — С. 10–13.
11. Ківалова Т. С. Деякі проблемні питання зобов'язань відшкодування шкоди / Т. С. Ківалова // Часопис цивілістики : наук.-практ. журн. — О., 2008. — Вип. 7. — С. 23–27.
12. Клейменова С. М. Авторські правовідносини як форма реалізації правомочностей суб'єктів авторського права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / С. М. Клейменова. — К., 2004. — 20 с.
13. Колісник А. С. Цивільно-правовий захист програмного забезпечення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / А. С. Колісник. — О., 2007. — 18 с.
14. Кулініч О. О. Цивільно-правовий захист персональних даних фізичних осіб / О. О. Кулініч // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. — О., 2007. — Вип. 33. — С. 41–45.
15. Макода В. Є. Правова охорона промислових зразків в Україні / В. Є. Макода. — К. : УАБ, 2000. — 172 с.
16. Мельник О. М. Цивільно-правова охорона інтелектуальної власності в Україні : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 / О. М. Мельник ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — К., 2004. — 36 с.
17. Основи інтелектуальної власності. — К. : Вид. дім «Ін Юре», 1999. — 578 с.
18. Підпригора О. А. Право інтелектуальної власності України / О. А. Підпригора, О. О. Підпригора. — К. : Юрінком Інтер, 1998. — 336 с.
19. Право інтелектуальної власності : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святоцького. — К. : Ін Юре, 2002. — 624 с.
20. Прахов Б. Г. Справочное пособие по изобретательству, рационализации и патентному делу / Б. Г. Прахов, Н. М. Зенкин. — К. : Вища шк., 1977. — 152 с.

21. Ринг М. П. Договоры на научно-исследовательские и конструкторские работы / *М. П. Ринг*. — М.: Юрид. лит., 1967. — 200 с.
22. Ришкова О. В. Захист прав інтелектуальної власності за цивільним законодавством України: дис. ... канд. юрид. наук / *О. В. Ришкова*. — О., 2007. — 196 с.
23. Романадзе Л. Д. Захист торговельних марок у міжнародному приватному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / *Л. Д. Романадзе*. — О., 2008.
24. СЗ ССРСР. — 1928. — № 27. — Ст. 246.
25. Ульянова Г. О. Захист авторських прав у правовідносинах, які виникають у зв'язку з рекламою: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / *Г. О. Ульянова*. — О., 2008.
26. Ульянова Г. О. Відносини представництва у сфері права інтелектуальної власності / *Г. О. Ульянова* // Актуальні проблеми цивільного, сімейного та міжнародного приватного права (Матвеевські цивілістичні читання): 16 верес. 2010 р. — К., 2010.
27. Харитонов Є. О. Цивільні правовідносини: навч. посіб. / *Є. О. Харитонов, О. І. Харитонова*. — К.: Істина, 2008. — С. 38.
28. Харитонова О. І. Проблеми класифікації цивільних правовідносин інтелектуальної власності / *О. І. Харитонова, Г. О. Ульянова* // Актуальні проблеми права інтелектуальної власності: зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конф., 16 черв. 2010 р. — Одеса, 2010. — С. 8—10.
29. Цивільне право України (традиції та новації): монографія / авт. кол.; за заг. ред. Є. О. Харитонова, Т. С. Ківалової, О. І. ХаритонОВОЇ; наук. ред. Н. Ю. Голубева. — О.: Фенікс, 2010.
30. Чернышева С. А. Правовое регулирование авторских отношений в кинематографии и телевидении / *С. А. Чернышева*. — М.: Наука, 1984. — 176 с.

А н о т а ц і я

***Харитонова О. І.* Одеська школа права інтелектуальної власності: початок формування та напрямки дослідження.** — Стаття.

Стаття присвячена розгляду питань, пов'язаних з формуванням та розвитком інституту права інтелектуальної власності в Україні. Основна увага приділяється таким напрямкам наукових досліджень Одеської школи права інтелектуальної власності: теоретичні проблеми визначення поняття та сутності права інтелектуальної власності; аналіз правовідносин інтелектуальної власності, які виникають при створенні, використанні, охороні та захисті об'єктів права інтелектуальної власності; проблеми правового захисту прав інтелектуальної власності та відшкодування шкоди, завданої порушеннями у цій сфері; проблеми правового регулювання відносин інтелектуальної власності у Європейському Союзі у контексті становлення європейського приватного права.

Ключові слова: цивільне право, інтелектуальна діяльність, результати творчої, інтелектуальної діяльності, право інтелектуальної власності, правовідносини інтелектуальної власності, школа права інтелектуальної власності.

А н н о т а ц и я

***Харитонова Е. И.* Одесская школа права интеллектуальной собственности: начало формирования и направления исследования.** — Статья.

Статья посвящена рассмотрению вопросов, связанных с формированием и развитием института права интеллектуальной собственности в Украине. Основное внимание уделяется следующим направлениям научных исследований Одесской школы права интеллектуальной собственности: теоретические проблемы определения понятия и сущности права интеллектуальной собственности, анализ правоотношений интеллектуальной собственности, возникающих при создании, использовании, охране и защите объектов интеллектуальной собственности; проблемы правовой защиты прав интеллектуальной соб-

ственности и возмещения ущерба, причиненного нарушениями в этой сфере; проблемы правового регулирования отношений интеллектуальной собственности в Европейском Союзе в контексте становления европейского частного права.

Ключевые слова: гражданское право, интеллектуальная деятельность, результаты творческой, интеллектуальной деятельности, право интеллектуальной собственности, правоотношения интеллектуальной собственности, школа права интеллектуальной собственности.

S u m m a r y

Kharitonova O.I. Odessa School of Intellectual Property: The emergence of trends and research. — Article.

This article examines issues of formation and development of intellectual property in Ukraine. The focus is on the following areas of research Odessa school of intellectual property rights: theoretical problems of definition and essence of the intellectual property; legal analyze of intellectual property, arised in the creation, use, conservation and protection of intellectual property; legal issues of intellectual property protection and reparation for disturbances, caused in this area; problems of legal regulation of intellectual property rights in the European Union in the context of an European private law becoming.

Keywords: Civil law, intellectual activity, the results of creative intellectual work, intellectual property legal Intellectual Property Law School Intellectual Property.